

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře – rozhodl jako soud odvolací v senátě složeném z předsedy Mgr. Pavla Příbyla a soudkyň JUDr. Ivany Kosové a JUDr. Marcely Pechové v právní věci žalobce [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci] proti žalovanému [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci], o určení neexistence zástavního práva, o odvolání žalovaného proti rozsudku Okresního soudu v Táboře ze dne 21.3.2017 č. j. 9 C 125/2016-77

takto:

- I. Rozsudek soudu I. stupně se potvrzu je.
- II. Žalovaný je povinen zaplatit žalobci náklady odvolacího řízení v částce 6.776 Kč k rukám zástupce [titul]. [jméno] [příjmení] do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Citovaným rozsudkem Okresní soud v Táboře (dále jen soud I. stupně) určil, že zástavní právo ke specifikovaným nemovitostem v k.ú. [obec], včetně zákazu jejich zcizení a zatížení, podle smlouvy o zřízení zástavního práva uzavřené dne 27.10.2016 mezi žalovaným a žalobcem zastoupeným na základě plné moci ze dne 20.10.2016 [jméno] [příjmení] k zajištění pohledávky žalovaného vůči [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem [adresa], ve výši 1.000.000 Kč s příslušenstvím, neexistuje (odst. I.) a žalovanému uložil povinnost nahradit žalobci na nákladech řízení částku [částka] (ve stejnopisech rozsudku uvedena částka 12.164 Kč) do tří dnů od právní moci rozsudku na účet zástupce žalobce [titul]. [jméno] [příjmení] (odst. II.).

Žalobce tvrdil, že neměl nikdy v úmyslu zmocnit svou bývalou manželku [jméno] [příjmení] k uzavření zástavní smlouvy, ale pouze k výmazu věcného břemene po jeho babičce, a že [jméno] [příjmení] překročila meze svého zmocnění dle plné moci ze dne 20.10.2016 (zástavní právo sjednala k zajištění jiného dluhu, než dle plné moci) a žalovanému toto překročení muselo být známo, neboť plná moc je nedílnou součástí smlouvy o zřízení zástavního práva ze dne 27.10.2016. Žalovaný namítal, že zmocněnkyně [jméno] [příjmení] byla dle plné moci oprávněna ke všem

jednáním uvedeným v plné moci, v souladu s ní uzavřela zástavní smlouvu, přičemž důsledkem případného překročení zmocnění není neplatnost právního úkonu; žalobce pak ani bez zbytečného odkladu neoznámil svůj nesouhlas s uzavřenou zástavní smlouvou. Soud I. stupně zjistil, že nemovitosti zapsané na [list vlastnictví] pro k.ú. [obec] ve vlastnictví žalobce jsou zatíženy ve prospěch žalovaného zástavním právem k zajištění dluhu ve výši 1.000.000 Kč s příslušenstvím a zákazem zcizení a zatížení nemovitostí. Plnou mocí podepsanou dne 20.10.2016 měl za prokázané, že žalobce zmocnil [jméno] [příjmení] k zastupování, ve všech záležitostech a jednáních ... týkajících se získání a vyřízení úvěru a k poskytnutí mých nemovitostí v obci [obec], [katastrální území], část [územní celek], zapsaných na [list vlastnictví], jako zástavy k tomuto úvěru“, dále k tomu, aby, za mě uzavřela úvěrovou smlouvu, na základě které mi bude poskytnut úvěr až do výše 1.000.000 Kč, je oprávněna sjednat podmínky úvěrové smlouvy“ a konečně aby, uzavřela za mě zástavní smlouvu, na základě které budou nemovitosti v mém vlastnictví poskytnuty úvěrujícímu jako zajištění povinností vyplývajících z výše uvedené úvěrové smlouvy s tím, že je též oprávněna ke sjednání všech ostatních podmínek zástavní smlouvy a zajištění úvěru jako takového“. Přestože žalobce tvrdil, že jeho úmysl nesměřoval ke zmocnění [jméno] [příjmení] k těmto jednáním, žádné důkazy k tomu nenavrl, svůj podpis na plné moci nezpochybil; proto se soud touto obranou žalobce podrobně nezabýval a vycházel z rozsahu zmocnění vymezeného v plné moci. Na základě jejího výkladu dovodil, že vůle žalobce jako zmocnitele směřovala ke sjednání úvěrové smlouvy, jejíž poskytnutí mělo být zajištěno zástavou; nelze tedy pohlížet na jednotlivá zmocnění izolovaně jako na uzavření dvou na sobě nezávislých smluv. Úvěrová smlouva však byla uzavřena mezi [jméno] [příjmení] jako úvěrovanou a žalovaným jako úvěrujícím, zástavní smlouvou ze dne 27.10.2016 podepsanou [jméno] [příjmení] a žalovaným pak bylo zajištěno uhrazení uvedeného závazku [jméno] [příjmení] zástavním právem k nemovitostem ve vlastnictví žalobce.

Po právní stránce posuzoval věc soud I. stupně dle § 446 a 447 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o.z.) a konstatoval evidentní překročení zástupčího oprávnění [jméno] [příjmení] a vědomost žalovaného o tomto překročení, když v řízení nebylo zpochybnováno, že žalovaný věděl, že zástavní smlouva se musí týkat úvěru ve prospěch žalobce, nikoliv úvěru ve prospěch zmocněnkyně. Úvahy o dodatečném schválení jednání zástupce považoval soud za nadbytečné, s dovětkem, že časový horizont jednoho měsíce, v němž byla podána žaloba, je dostatečně krátký pro včasný úkon. Z hlediska důsledků porušení zástupčího oprávnění dává za pravdu žalovanému (s poukazem na předchozí právní úpravu § 33 zákona č. 40/64 Sb. a judikaturu Nejvyššího soudu), že důsledkem překročení oprávnění zmocnitele není neplatnost dotčeného právního úkonu, nýbrž že zmocněnec je z tohoto jednání zavázán sám. Taková úvaha však dle názoru soudu počítá s klasickým závazkovým vztahem a na projednávanou věc nedopadá, neboť vzhledem k excesu zmocněnkyně nelze uvažovat o tom, že by platně došlo k právnímu jednání, které by mohlo mít za následek vznik zástavního práva. Jelikož pojmovým znakem právního jednání ve smyslu § 545 o.z. je projev vůle směřující k vyvolání právních následků, které právní řád s takovým jednáním spojuje, a obě osoby uzavírající zástavní smlouvu věděly, že žalobce nemá vůli uzavřít zástavní smlouvu k zajištění úvěru zmocněnkyně, nemohlo dojít k platnému uzavření zástavní smlouvy. Proto zástavní právo nikdy nevzniklo a soud I. stupně určil (při závěru o naléhavém právním zájmu žalobce), že zástavní právo neexistuje (§ 11 odst. 1 zákona č. 256/2013 Sb.) O nákladech řízení rozhodl dle § 142 odst. 1 o.s.ř. a úspěšnému účastníkovi přiznal plnou náhradu nákladů řízení představovaných zaplaceným soudním poplatkem ve výši 5.000 Kč (ve stejnopisech rozsudku uvedeno 2.000 Kč), náhradou právního zastoupení za 3 úkony právní služby po 2.500 Kč, 3 režijní paušály a 21 % DPH.

Rozsudek v celém rozsahu napadl odvoláním žalovaný. Vytýká soudu I. stupně nesprávné posouzení charakteru zástupčího oprávnění zmocněnkyně a jednotlivých právních jednání, která zmocněnkyně za žalobce učinila. Pokud učinila jen některá právní jednání (konkrétně uzavření zástavní smlouvy a podání návrhu na vklad do katastru nemovitostí) a neučinila jménem žalobce a

na jeho účet právní jednání v podobě uzavření úvěrové smlouvy, jedná se o nedostatek zástupčího jednání, jehož následky si žalobce má vypořádat se zmocněnkyní. Pouhé překročení plné moci nelze v souladu s § 447 o.z. bez dalšího hodnotit jako porušení zástupčího oprávnění. Žalovaný vycházel z faktu, že zmocněnkyně je oprávněna uzavřít zástavní smlouvu a pokud se dopustila excesu při uzavírání úvěrové smlouvy, nelze dovozovat exces i při uzavření zástavní smlouvy. Případná vědomost žalovaného o údajném překročení zástupčího oprávnění nebyla žalobcem tvrzena a v řízení nebyla ani prokázána. Soud I. stupně své konstatování o vědomosti žalovaného o překročení zástupčího oprávnění nijak neodůvodnil a následkem toho nesprávně posoudil i důsledky údajného překročení zmocnění. S odkazem na judikaturu Nejvyššího soudu pak dovozoval, že zástavní smlouva by byla platná i navzdory případnému excesu zmocněnkyně. S poukazem na § 446 o.z. dále namítal, že před podáním žaloby žalobce vůči němu nedeklaroval svůj nesouhlas se zástavní smlouvou, o stanovisku žalobce se dozvěděl až počátkem prosince 2016 na základě doručení žaloby, a dovozoval, že žalobce s vyjádřením svého stanoviska vůči žalovanému prodléval, resp. jej vůbec neučinil. Jelikož žalobce bez zbytečného odkladu neoznámil žalovanému svůj nesouhlas se zástavní smlouvou, měl soud I. stupně aplikovat zákonnou domněnku ratihabice předmětného právního jednání s tím, že žalobce je jím vázán. Závěr soudu I. stupně, že žalobce neměl vůli uzavřít zástavní smlouvu, považoval za nesprávný. Navrhl proto změnu rozsudku tak, aby žaloba byla zamítnuta.

Žalobce navrhl potvrzení rozsudku s tím, že zmocněnkyně uzavřením zástavní smlouvy, na jejímž základě zajistila vlastní úvěr nemovitostmi ve vlastnictví žalobce, překročila zástupčí oprávnění dle plné moci ze dne 20.10.2016, přičemž žalovaný měl a mohl z okolností bez pochybností poznat, že zmocněnkyně zástupčí oprávnění zjevně překračuje (plná moc byla přílohou zástavní smlouvy). Zástavní právo nevzniklo a tudíž neexistuje.

Odvolání bylo podáno včas, oprávněnou osobou a je přípustné (§ 204 odst. 1 a § 201 o.s.ř.). Podle § 212 věta první o.s.ř. přezkoumal odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v celém rozsahu a dospěl k závěru, že odvolání žalovaného není opodstatněné.

Odvolací soud vychází ze správných a nikým nezpochybněných skutkových zjištění soudu I. stupně, že žalobce udělil dne 20.10.2016 plnou moc k zastupování své bývalé manželce [jméno] [příjmení], která svým jménem a pro sebe uzavřela se žalovaným dne 27.10.2016 úvěrovou smlouvu s poskytnutím úvěru ve výši 1.000.000 Kč a téhož dne 27.10.2016 uzavřela za žalobce jako jeho zástupkyně se žalovaným zástavní smlouvu, kterou zajistila svůj závazek z citované úvěrové smlouvy nemovitostmi zapsanými na [list vlastnictví] pro k.ú. [obec] ve vlastnictví žalobce.

Dle obsahu plné moci ze dne 20.10.2016 citovaného rovněž v odůvodnění napadeného rozsudku zmocnil žalobce svoji bývalou manželku [jméno] [příjmení] k uzavření úvěrové smlouvy s poskytnutím úvěru žalobci až do výše 1.000.000 Kč, k uzavření zástavní smlouvy k zajištění povinností z uvedené úvěrové smlouvy nemovitostmi ve vlastnictví žalobce a k jednání ohledně vkladového řízení u katastrálního úřadu. Z uvedeného obsahu plné moci je na první pohled zřejmé a evidentní, že zástavní smlouva, jejímž předmětem měly být nemovitosti ve vlastnictví žalobce, měla být uzavřena k zajištění úvěru poskytnutého žalobci. Toto vymezení zástavní smlouvy, k jejímuž uzavření byla zmocněnkyně oprávněna, žalovaný ve své argumentaci v řízení před soudem I. stupně i v podaném odvolání zcela pomíjí. Pokud tedy zmocněnkyně uzavřela jménem žalobce zástavní smlouvu na nemovitosti ve vlastnictví žalobce k zajištění závazků z úvěrové smlouvy uzavřené nikoliv ve prospěch žalobce, ale ve prospěch samotné zmocněnkyně, zcela evidentně jednala mimo rozsah zmocnění vymezeného v písemné plné moci ze dne 20.10.2016. Právě v tomto jednání zmocněnkyně spočívá překročení jejího zástupčího oprávnění, nikoliv tedy v tom (jak nesprávně argumentuje žalovaný), že jménem žalobce neuzavřela také úvěrovou smlouvu.

Podle § 436 odst. 1 věta první o.z. kdo je oprávněn právně jednat jménem jiného, je jeho zástupcem; ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému.

Podle § 440 odst. 1 o.z. překročí-li zástupce zástupčí oprávnění, zavazuje právní jednání zastoupeného, pokud překročení schválí bez zbytečného odkladu. To platí i v případě, kdy za jiného právně jedná osoba, která k tomu není oprávněna.

Podle § 440 odst. 2 o.z. není-li právní jednání bez zbytečného odkladu schváleno, je osoba, která právně jednala za jiného, zavázána sama. Osoba, se kterou bylo jednáno a která byla v dobré víře, může na jednajícím požadovat, aby splnil, co bylo ujednáno, nebo aby nahradil škodu.

Podle § 446 o.z. překročí-li zmocněnec zástupčí oprávnění a nesouhlasí-li s ním zmocnitel, oznámí to osobě, se kterou zmocněnec právně jednal, bez zbytečného odkladu poté, co se o právním jednání dozvěděl. Neučiní-li to, platí, že překročení schválil; to neplatí, pokud osoba, s níž zástupce právně jednal, měla a mohla z okolností bez pochybností poznat, že zmocněnec zástupčí oprávnění zjevně překračuje.

Z uvedené právní úpravy plyne, že překročení zástupčího oprávnění – excés - zmocnitele zásadně nezavazuje, pokud jej dodatečně neschválí. Při smluvním zastoupení (§ 446 o.z.) je založena nevyvratitelná domněnka, že zmocnitel excés schválil, s výjimkou případů, že 1) zmocnitel po zjištění excésu bez zbytečného odkladu sdělí třetí osobě, se kterou zmocněnec právně jednal, že k takovému jednání nebyl zmocněnec oprávněn, nebo 2) třetí osoba měla a mohla bez pochybností poznat, že zmocněnecovo jednání je excésem. Podmínku, „měla a mohla“ nelze vykládat jako zákonnou povinnost třetí osoby o excésu vědět, ale jako obvyklou opatrnost, kterou od ní lze v právním styku očekávat (§ 4 odst. 1 o.z.). Zvláště měl-li zmocněnec prokázat své zmocnění písemnou plnou mocí, která podle § 441 odst. 2 o.z. rozsah zástupčího oprávnění obsahuje, lze od třetí osoby očekávat, že se s obsahem plné moci seznámí a excés zmocněnce pozná. Jestliže tedy zmocnitel excés zmocněnce neschválí, ani nedojde k ratihabici jinak, je zmocněnec ze svého právního jednání zavázán sám. Třetí osoba, která byla v dobré víře o tom, že zmocněnec jedná v rámci svého zástupčího oprávnění, může na zmocněnce požadovat, aby splnil sám závazek, který přijal, anebo aby jí nahradil způsobenou škodu (shodně srovnej [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení]: Občanský zákoník, Komentář, svazek 1, Wolters Kluwer, Praha 2014, komentář k § 446).

S ohledem na jasný text písemné plné moci z 20.10.2016, která byla navíc přiložena k uzavírané zástavní smlouvě, žalovaný mohl a měl vědět, že zmocněnkyně je oprávněna k uzavření zástavní smlouvy pouze k zajištění úvěru poskytnutého žalobci, nikoliv k zajištění úvěru poskytnutého jí samotné. Proto soud I. stupně dospěl ke správnému závěru o vědomosti žalovaného o překročení zástupčího oprávnění zmocněnkyní a námitky uplatňované žalovaným v tomto směru k odvolání nejsou opodstatněné (rovněž tvrzení o této vědomosti žalovaného bylo obsaženo již v podané žalobě). S ohledem na tento závěr se neuplatní nevyvratitelná domněnka schválení překročení zástupčího oprávnění zastoupeným ve smyslu § 446 o.z. Proto se odvolací soud nemusel zabývat druhou možnou situací, pro kterou by se nevyvratitelná domněnka schválení překročení zmocnění neuplatnila, tedy tím, zda žalobce bez zbytečného odkladu poté, co se o uzavření zástavní smlouvy dozvěděl, oznámil žalovanému nesouhlas s tímto jednáním (ostatně i soud I. stupně činí úvahy v tomto směru pouze okrajově, když je považuje pro rozhodnutí za nadbytečné).

Při shora uvedených závěrech platí, že právní důsledky jednání zmocněnkyně spočívající v uzavření zástavní smlouvy nedopadají na zmocnitele (tedy na žalobce). S ohledem na judikaturu Nejvyššího soudu k obdobnému ustanovení § 33 předchozího občanského zákoníku č. 40/64 Sb. (např. soudem I. stupně citované rozhodnutí ze dne 17.4.2012 sp. zn. 23 Cdo 1600/2010) lze i na současnou právní úpravu vztáhnout závěr, že důsledkem překročení plné moci zmocněnkyní žalobce není automaticky neplatnost právního jednání (jak argumentuje i žalovaný v odvolání). Jelikož však zástavní právo je právem věcným, zmocněnkyni [jméno] [příjmení] žádná věcná práva k zastaveným nemovitostem nenáleží a žalobci jakožto zastoupenému žádné povinnosti či závazky z uzavřené zástavní smlouvy neplynou (tedy ani povinnost strpět uspokojení zástavního věřitele ze zástavy představující podstatu zástavního práva - § 1309 odst. 1 o.z.), nemohlo ke vzniku

zástavního práva na základě uvedeného překročení zmocnění zástupkyní dojít. Soud I. stupně v této souvislosti správně poukázal na to, že pakliže má být z uvedeného právního jednání zavázán sám zmocněnec, může jít o závazky pouze obligačního charakteru (shodně např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.3.2004 sp. zn. 22 Cdo 46/2004 s právní větou, že důsledkem překročení nebo nedostatku plné moci zmocněnce nemůže být založení jeho vlastnického práva). Byť v daném případě by věcné právo ve formě práva zástavního mělo vzniknout ve prospěch žalovaného jakožto třetí osoby, nemůže k tomu dojít na základě jednání zmocněnkyně překračujícího rozsah zmocnění, pokud nedošlo k jeho výslovnému schválení zástupcem nebo pokud se neuplatní nevyvratitelná domněnka schválení (při jiném výkladu by zástavní právo vzniklo vždy bez ohledu na to, že zastoupený včas oznámil svůj nesouhlas s právním jednáním či ač by třetí osoba o překročení plné moci věděla). Již toto hodnocení postačuje dle názoru odvolacího soudu pro závěr, že zástavní právo dle zástavní smlouvy z 27.10.2016 neexistuje. Za příležitostí tak odvolací soud nepovažuje pouze poslední část odůvodnění napadeného rozsudku se závěrem o neplatnosti uzavřené zástavní smlouvy dovozované z neexistence vůle žalobce k uzavření zástavní smlouvy k zajištění úvěru zmocněnkyně, neboť na tuto situaci dopadá již citované ustanovení § 446 o.z.

Při správném závěru soudu I. stupně o existenci naléhavého právního zájmu žalobce na určení neexistence zástavního práva ve smyslu § 80 o.s.ř. (současný zápis zástavního práva do katastru nemovitostí) mohl být napadený rozsudek v celém rozsahu, tedy včetně (účastníky výslovně nezpochybněného) nákladového výroku se správnou částkou 15.164 Kč obsaženou v originále rozsudku (vycházející důvodně ze soudního poplatku zaplaceného žalobcem v celkové výši 5.000 Kč) jako věcně správný dle § 219 o.s.ř. potvrzen.

Žalobce byl úspěšný i v odvolacím řízení a dle § 142 odst. 1 o.s.ř. ve spojení s § 224 odst. 1 o.s.ř. má právo na náhradu nákladů této fáze řízení. Ty tvoří náklady právního zastoupení za 2 úkony právní služby (vyjádření k odvolání a účast na jednání) ve stejné výši jako v řízení před soudem I. stupně, tedy po 2.500 Kč (§ 9 odst. 3 písm. a) vyhlášky č. 177/96 Sb., v platném znění), 2 režijní paušály po 300 Kč dle § 13 odst. 1, 3 cit. vyhl. a náhrada 21 % DPH (§ 137 odst. 3 o.s.ř.) v částce 1.176 Kč, celkem částka 6.776 Kč, která byla uložena žalovanému k zaplacení k rukám právního zástupce žalobce (§ 149 odst. 1 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je přípustné dovolání v případě, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. V takovém případě se dovolání podává do dvou měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR prostřednictvím soudu I. stupně.

Nesplní-li povinný dobrovolně, co mu ukládá vykonatelné rozhodnutí, může oprávněný podat návrh na jeho soudní výkon.

Tábor 11.7.2017

Mgr. Pavel Příbýl
předseda senátu